

### III. SEMINÁŘ

#### **IDENTIFIKACE OSOB**

- na minulém semináři jsme probírali kriminalistickou identifikaci, vycházející ze 3 principů
  - o princip individuality objektů
  - o princip relativní stálosti objektů
  - o způsobilost objektů projevovat svoje vlastnosti navenek
- kriminalistická identifikace
  - o identifikace osob
  - o identifikace věcí

#### **1) identifikace osob podle vnějších znaků** ( popis osoby a portrétní identifikace)

##### **A - popis osoby (ANTROPOLOGIE):**

- metody ANTROPOMETRICKÉ (změřené, zvážené) a metody SOMATOSKOPIKÉ (stav, vývoj, nepřítomnost určité části těla)
- znaky popisu – ANATOMICKÉ (statické, např. výška, váha atd.) a FYZIOLOGICKÉ (pohyb, způsob hovoru, držení těla atd.)
- popis osoby – LAICKÝ (např. poškozený) a ÚŘEDNÍ POPIS
- úřední popis (na rubu dekadaktyloskopické karty), obsahuje
  - o výšku těla
  - o váhu těla (hmotnost)
  - o zdánlivé stáří
  - o vzhled a stavba postavy
  - o u obličeje – tvar, plnost, barva, vrásky, poranění, vady
  - o zuby (chybějící, zlaté, zkažené atd.)
  - o u vlasů – tvar účesu, hustota, barva, stříh a popis vousů
  - o ruce, paže a nohy – jen pokud jsou atypické (dlouhé, krátké vůči tělu)
  - o způsob chůze (klátivá, v předklonu atd.)
  - o způsob mluvy (tichá, zadržuje, výslovnost atd.)
  - o zvláštní znamení (zejména ta, která jsou na nekrytých částech těla), např. mateřská znaménka, jizvy, tetováže, chybějící části těl, umělé náhrady atd.
- kriminalistická-antropologická expertiza zkoumá:
  - o kosterní materiály, především s cílem zjistit původ a stáří nálezu
  - o lidský kosterní materiál (zejména lebky), případně porovnává s materiály vztahujícími se k pohřešované či hledané osobě

- srovnává osoby, zejména obličeje na fotografiích a jiných nosičích dat, za účelem jejich identifikace

## **B – identifikace osob podle fotografií a portrétů (portrétní identit.)**

Je to obor kriminalistické techniky, který se zabývá zkoumáním a popisováním vnějších znaků člověka s cílem jejich využití při pátrání po osobách a při zjišťování totožnosti neznámých osob a mrtvol

- 1) srovnávání dvou druhů fotografických portrétů (porovnávání anatomických proporcí)
- 2) porovnávání snímku se zajištěnou osobou (plošný obraz s plastickou realitou)
- 3) porovnání kolemjdoucí osoby s dříve vnímaným portrétem (policista dle fotografie, ale i oběť poznávající pachatele apod.)
- 4) srovnání fotografického portrétu s obrazem v paměti (fotografická rekognice)

### - metoda složení portrétu

- kreslířská metoda (profesionální grafik)
- metoda skládaného portrétu (skládání obrazu obličeje z jednotlivých dílů, základem popis osoby poznávajícím)-promítá se na plátno, např. IDENTIKIT
- pomocí výpočetní techniky (systém PORIDOS - PORtrétní IDentifikace OSob)
- plastická metoda (Gerasimovova metoda), domodelování obličeje na odlitek lebky

## **2) daktyloskopie**

- nauka o obrazcích papilárních linií vytvořených na vnitřní straně článků prstů, na dlaních a na prstech nohou a chodidlech
- umožňují individuální identifikaci
- vznik kontakt pokožky (nečistota, pot atd) s relativně čistým předmětem (podmínka hladkost předmětu a dostatečná tvrdost atd.)
- stopy UPOTŘEBITELNÉ (více než 10 markantů – identifikace osob), ČÁSTEČNĚ UPOTŘEBITELNÉ (7-9 markantů, nelze indicie. identifikace, ale mohou se vylučovat osoby např. domácí), NEUPOTŘEBITELNÉ (pod 7 mark.)

- vyhledávání – osvětlením (šikmé světlo), štěteček, daktyloskopické prášky (tuha-jemný grafit, argentorát-mletý hliník), chemické metody (postřik dusičnanem stříbrným nebo ninhydrinem), ale i metoda laserového záření (složitá laboratorní met.), zajištění na fólii nebo in natura, fotograficky, odlitím
- INDIVIDUÁLNOST pap. linií (neexistence 2 stejných osob), celý život NEMĚNNOST, NEODSTRANITELNOST (pokud není odstraněna zárodečná vrstva kůže, vždy dorostou stejné)
- kontrolní otisky (daktyloskopická čerň, váleček a stoleček, karty), u mrtvol spec. nástroje k preparaci kůže a „lžice“
- srovnání manuální nebo AFIS

### 3) kriminalistická biologie

Je to aplikovaná biologická věda, sloužící kriminalistické praxi vyhledáváním, zajišťováním, zkoumáním a vyhodnocováním biologických stop lidského, zvířecího nebo rostlinného původu

- biologický materiál lidského původu
  - o samovolně odloučený materiál (vlasy, chlupy, pokožka, pot sliny, výkaly, sperma, poševní sekret atd.) – nejčastější
  - o oddělený pomocí násilí (krev, tkáně, orgány, vlasy, kůže)
  - o materiál ze zaniklého organismu (mrtvolý a jejich části)
- biologický materiál zvířecího původu (zkoumá někdo jiný)
- biologický materiál rostlinného původu (tzv. rostlinné drogy, tabák)
- někdy také „HMYZ“ zejm. vývojová stádia na mrtvolách (doba úmrtí)
- stopy z pachatele, oběti, jiné osoby nebo stopy z místa (činu, nástrojů, oděvů, vozidel atd.)
- vyhledávání (viditelné a neviditelné) – pomocí ultrafialového záření (fluoreskují), anebo pomocí LUMINOLU (krev fosforeskuje)
- zásady snímání
  - o nedotýkat (setření, překrytí ale i nebezpečí – např. AIDS)
  - o zajišťovat celé předměty
  - o zasílání suchých stop (ne vlhkost-nebezpečí ztráty)

- vhodný obalový materiál (čistý papír)
- zajištění srovnávacích materiálů – věc zdravotnických zařízení, ale i OČTŘ (odběr biolog. Mat. bez zásahu do jeho integrity-tzv. bukální stěry)
- etapy zkoumání- 1) ORIENTAČNÍ (zda vůbec jde i biolog. Materiál – na místě např. indikátorové proužky na krev atd.), 2) SPECIFICKÉ (laboratorní – jaký materiál), 3) ODLIŠENÍ – zvíře-člověk, 4) SPECIFIKACE jednotlivých biologických vzorků
- vyděluje se KRIMINALISTICKÁ-GENETICKÁ EXPERTIZA (zkoumání kyseliny deoxyribonukleové), dvoj-šroubovice, PRINCIP – stanovení složení určitých úseků molekuly DNA v buněčném jádře (jedinečné a neopakovatelné)

### **3) kriminalistické písmoznalectví (identifikace osob podle ručního písma)**

- patří sem kriminalistická expertiza ručního písma a kriminalistická jazyková expertiza psaného projevu
- ruční písmo je tvarově normalizováno (stejně i číslice)
- nejdůležitější je zkoumání GRAFICKÉ stránky (individuální ztožnění), méně důležité GRAMATICKÁ stránka, SYNTAKTICKÁ stránka (určuje autora – specifické např.úroveň vzdělání)
- druhy písma KURZIVA (běžné) – TISKACÍ (velké) – PERLIČKA (tiskací malá abeceda)
- každý má svůj „individuální“ rukopis, a to i když píše tiskacím písmem, vliv má návyk, svalový aparát, kosterní aparát atd.
- sporné materiály (neznámý autor – dopisy, vpisky, směnky atd.) – srovnávací materiály (uměle získané –vytvořené, nebo jiné např. dopisy), musí být stejným typem písma, rozsahem, způsobem a provedením (platí jen u vytvořených, jinak co máme)
- metody zkoumání ručního písma
  - kvalitativní – optické pozorování (výcvik a cit)
  - kvantitativní – existence technik, např. grafometrická metoda (proto někdy označení GRAFOLOG), má dvě roviny

- obecná – písemnost jako celek, úprava, odstavce, nadpisy, oslovení, opakující se slova, podle-dle, atd.
- zvláštní – jednotlivá písmena a jejich části atd.

#### 4) kriminalistická odorologie

Je to metoda zkoumání a identifikace osob podle pachů, hlavní význam pach osob (lidský pach) a pach výbušnin a drog, dnes také „mrtvolný pach“ (zakopaný, ve vodě), pach zbraní (ukrytých), požární pachy (hledání „jiných“ pachů – např. ohnisko)

- zdrojem pachových stop je POT a LIDSKÝ DECH
- vyhledávání je nemožné, vychází se z předpokladu jejich existence
- 2 druhy zkoumání – metoda plynové chromatografie a využitím psů
- zajištění vzorků celé části např. oděvů, nasátím do stříkačky, ale zejména pomocí absorbentu (spec. látky pohlcující pachy) a uložení ve spec. sklenici (zabroušené bez přístupu vzduchu)
- speciální snímač – látka, pinzeta, láhev – je PACHOVÁ KONZERVA
- speciálně vycvičení psi, očichá pach konkrétní osoby a vpuštěn do spec. místnosti, kde jsou na zemi v přesně stan. Pořadí položeny otevřené pachové konzervy, zalehne u shody, opakuje se po změně položení konzerv nebo opak (pach konzervy a vyštěkání člověka-málo)

#### 5) kriminalistická fonoskopie

Zabývá se možnostmi identifikace osob podle hlasu, případně i možnostmi identifikace věcí podle zvuku, které vydávají při svém použití.

- kriminalistická metoda – KRIMINALISTICKÁ AUDIOEXPERTIZA
- zkoumání se dělí
  - zkoumání hlasových projevů osoby
  - zkoumání záznamových prostředků
  - zkoumání dalších akustických stop (ruchy, zvuky, zvířata) k určení např. místa, kde došlo k události
- nejčastější u zkoumání stop z nahrávky přímé (magnetof. kazeta, digitální nosič) nebo zprostředkované (získaná z telefonického

hovoru), typické např. u vydírání nebo šíření poplašné zprávy, event. obecného ohrožení (anonymní oznámení o uložení výbušniny)

- zajištěný materiál a srovnávací materiál (získaný uměle – nahrávkou osoby)
- vyhodnocení je velmi složité, u PČR dělá jen kriminalistický ústav, výběr určitých pasáží, které se podrobují elektronickému rozboru na přístrojích zvaných SONOGRAFY, poskytnou grafický záznam (rozbor) hlasu, podle délky hlásek, frekvenční skladby, intenzity atd.,
- kromě toho i rozbor JAZYKOVÝ a FONETICKÝ, všechny se dělají současně
- dovolují např. určit stáří, úroveň vzdělání, sociální skupinu, místo pobytu (dialekt), nářečí atd.

## 6) trasologie

je to obor kriminalistické techniky, který se zabývá vyhledáváním, zajišťováním a zkoumáním stop bosých a obutých nohou, dopravních prostředků a dalších stop podobného druhu

- hlavní druhy trasologie
  - o stopy bosých nohou (možná individuální identifikace, výjimečná, protože má málo znaků)
  - o stopy obuvi
  - o stopy lidské bipedální lokomoce (přemísťování pomocí dolních končetin)-chůze, běh, skok
  - o stopy dopravních prostředků (výjimka kolejová vozidla)
  - o stopy zvířecích nohou
  - o stopy částí těla nepokrytých papilárními liniemi nebo stopy vytvořené oblečenými oděvními součástkami
  - o stopy po přemísťování objektů
- existence katalogu oděvů, obuvi, pneumatik atd., posuzuje odborník-trasolog
- využití automatický počítačový systém TRASIS
- jsou velmi často viditelné, někdy skryté (otisk na linoleu atd.), zajištění in natura nebo na daktyloskopickou fólii, focením, odléváním atd.

- zkoumání dle geometrických rozměrů a „překrytím“
- nejčastěji slouží jen k určení DRUHOVÉMU (tzv. skupinová příslušnost objektu), pokud dostatek markantů (deformity, vady, atypické atd.) možná i INDIVIDUÁLNÍ identifikace

## **7) speciální metoda – fyziodefekční vyšetření**

uvádím záměrně v učebnici nenajdete, fyziodefekční vyšetření nebo-li detektor lži

- založeno na tom, že osoba reaguje určitým způsobem na různé podněty, tzn. osoba dostává podněty a zaznamenávají se její reakce
- provádí se metodou polygrafického testování, hodnocení pořízených záznamů a interpretací výsledků, tzn. soubory otázek na které se odpovídá ANO-NE a zaznamenávají se reakce (zaváhání, zamyšlení, emoce atd.)
- metoda hlasové analýzy, vyhodnocení a interpretace výsledků (zadrhnutí, poklesy hlasu apod.)
- provádí jen KÚP – nepřímý důkaz, orientační
- nepřímé důkazy musí tvořit uzavřený kruh – z něhož není úniku, např. trasologická stopa (shoda obuvi-typově), biologická stopa (stejná krevní skupiny), pozitivní polorafické vyšetření („lže“), vše svědčící, že byl na místě činu, pachatel to popírá (kdyby přiznal, tak by to nestačilo !!)
- s fyziodefekčním vyšetřením musí osoba SOUHLASIT
- není to kriminalisticko-expertizní obor